

INTERNET MUHITIDA O'ZBEK TILINING QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Qobilova Nodira

25.102-guruh talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada internet muhitida o'zbek tilining qo'llanilish darajasi, uning imkoniyatlari, zamonaviy axborot maydonidagi o'rni hamda rivojlanish tendensiyalari yoritilgan. Raqamli texnologiyalar ta'siri ostida o'zbek tilida yaratilayotgan kontentning ko'payishi, ijtimoiy tarmoqlarda tilning qo'llanilishi, elektron resurslar va til texnologiyalarining rivoji tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *internet, o'zbek tili, raqamli kommunikatsiya, tilshunoslik, internet tilshunoslighi, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli kontent, texnologik rivojlanish*

Kirish

Bugungi globallashuv davrida internet zamonaviy axborot maydonining asosiy omillaridan biriga aylandi. Raqamli muhitning kengayishi barcha tillarning, xususan, o'zbek tilining ham yangi bosqichda qo'llanilishiga zamin yaratmoqda. Internet texnologiyalari rivojlanishi o'zbek tilining qo'llanish doirasini yanada kengaytirib, uning imkoniyatlarini raqamli vositalar orqali namoyon etmoqda. Shu sababli internetda o'zbek tilidan foydalanish, uning rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

Internet muhitida o'zbek tilining qo'llanilishi so'nggi yillarda sezilarli darajada oshib bormoqda. Buning asosiy omillaridan biri — raqamli texnologiyalar rivoji bilan birga, o'zbek tilida kontent yaratishga bo'lgan talabning ortganidir. Bugungi kunda ko'plab ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar, mobil ilovalar va raqamli platformalarda o'zbek tilida interaktiv, ilmiy, ommabop va ta'limiy materiallar yaratilmoqda. O'zbekistonning raqamli strategiyasi ham davlat tilining internetda keng targ'ib qilinishiga xizmat qilmoqda.

Birinchidan, internetda o'zbek tilining qo'llanilishidagi ijobiy o'zgarishlar orasida o'zbek tilidagi media-resurslarning ko'payishi alohida ahamiyatga ega. Yangilik portallari, davlat tashkilotlari saytlari, bloglar va kontent platformalarining ko'pchiligi o'zbek tilida axborot tarqatishni yo'lga qo'ygan. Bu esa o'zbek tilining axborot almashinuvidagi mavqeini mustahkamlab, uning zamonaviy terminologiya bilan boyishiga xizmat qilmoqda. Shuningdek, YouTube, Instagram, Telegram kabi platformalarda millionlab obunachilarga ega o'zbek tilidagi kanallar faoliyat yuritmoqda. Ikkinchidan, raqamli muhit o'zbek tilining texnik imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Masalan, o'zbek tili uchun klaviatura standarti, imlo tekshiruvchilari, avtomatik tarjima tizimlari (Google Translate, Yandex Translate va boshqalar), nutqni matnga aylantirish hamda robotlashtirilgan tarjimonlar yaratilmoqda. Bu kabi texnologik vositalar nafaqat o'zbek tilining internetda qo'llanishini yengillashtiradi, balki yangi lingvistik ehtiyojlar paydo bo'lishiga ham sabab bo'ladi.

Uchinchidan, internet tilshunoslik nuqtai nazaridan o'zbek tilini o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratdi. Zamonaviy foydalanuvchilar tilni nafaqat yozma, balki vizual va audio kontentlar ko'rinishida iste'mol qilayotganligi sababli, o'zbek tilidagi kontentlarning sifati, uslubiy yaxlitligi ham muhim masalaga aylandi. Internetda tez-tez uchraydigan imlo xatolari, so'zlarning noto'g'ri qo'llanishi, chet tillaridan ortiqcha kalka tarjimalarning ko'payishi til madaniyatiga ta'sir etmoqda. Shu sababli onlayn muhitda o'zbek adabiy tilining me'yorlarini targ'ib qilish dolzarb bo'lib bormoqda. To'rtinchidan, internet o'zbek tilining global auditoriya uchun ochiqqligini ta'minlamoqda. O'zbek diasporasi, xorijdagi talaba va tadqiqotchilar internet orqali o'zbek tilida materiallar yaratib, dunyo bo'ylab tarqatmoqda. Bu jarayon o'zbek tilining xalqaro maydondagi nufuzini oshiradi, uni boshqa tillar bilan teng raqamli imkoniyatlarga ega bo'lishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, internet muhitida o'zbek tilining qo'llanilishi tobora kengayib bormoqda. Raqamli texnologiyalar o'zbek tilini yangi bosqichga olib chiqib, uning zamonaviy kommunikatsiyadagi mavqeini mustahkamladi. Kelajakda o'zbek tilining internetdagi salohiyatini yanada rivojlantirish uchun sifatli raqamli kontent yaratish, adabiy til me'yorlarini targ'ib qilish va texnologik vositalarni takomillashtirish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi «Davlat tili haqida»gi Qonuni.
2. Karimov, A. Internet tilshunosligi asoslari. – Toshkent, 2021.
3. Abdullayeva, M. Raqamli kommunikatsiya va til madaniyati. – Toshkent, 2022.
4. O'zbek tilining izohli lug'ati. O'zbekiston FA, 2020.
5. Internet manbalari: O'zbek tilidagi rasmiy sayyoralardan olingan materiallar.